

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพสังคมไทยที่ทุกคนต้องช่วยกันดูแล ให้ความสนใจ และช่วยกันป้องกัน แก้ไข คือ ภัยจากสารเสพติด ภัยจากการละเมิดทางเพศ ความล้มเหลวทางการเรียน การงานอาชีพ ความรุนแรงจากการใช้กำลังกลั่นแกล้งและรังแก อุบัติภัยต่างๆ ซึ่งกลุ่มประชากรที่ได้รับผลกระทบรุนแรงที่สุดคือ กลุ่มเด็กและเยาวชนของชาติ โดยเฉพาะภัยจากสารเสพติด ภัยจากการละเมิดทางเพศ และความล้มเหลวทางการศึกษา จากสภาวะดังกล่าวทำให้หลายฝ่ายวิเคราะห์ว่าเป็นผลจากการจัดการศึกษาที่ยังไม่บรรลุหมาย ซึ่งเป้าหมายดังกล่าว คือ กลุ่มเด็กและเยาวชนที่กำลังเรียนอยู่ในสถานศึกษาทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา สถานศึกษาไม่สามารถจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีการพัฒนาทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผู้เรียนไม่สามารถคิดวิเคราะห์ ป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองได้ จึงทำให้เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่หาทางออกโดยการพึ่งสารเสพติด และใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551, หน้า 3) ซึ่งการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้น นอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริมสนับสนุนผู้เรียนแล้ว การป้องกันและการช่วยเหลือแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดกับผู้เรียนก็เป็นสิ่งสำคัญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 หมวดที่ 3 มาตรา 30 และมาตรา 49 (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2552, หน้า 16-31) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 10 (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา 2547, หน้า 8) และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989 กล่าวถึงการคุ้มครองดูแลเด็กไว้ตรงกันว่า “บุคคลมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐจัดให้อย่างทั่วถึง มีคุณภาพ ไม่เก็บค่าใช้จ่ายรัฐต้องดำเนินการคุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน ส่งเสริมความเสมอภาคของชายหญิง ผู้ยากไร้พิการ หรือผู้ทุพพลภาพ ซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรืออยู่ในภาวะยากลำบาก ต้องได้รับสิทธิสนับสนุนจากรัฐเท่าเทียมกับบุคคล อื่นๆ โดยเสมอภาค” นอกจากนี้พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2548, หน้า 28) มาตรา 63 กำหนดไว้ว่า “โรงเรียนและสถานศึกษาต้องจัดให้มีระบบงาน และกิจกรรมการแนะแนวให้คำปรึกษาและการฝึกอบรมแก่นักเรียน นักศึกษาและผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมความประพฤติที่เหมาะสม ความรับผิดชอบ

ต่อสังคมและความปลอดภัยต่อนักเรียนนักศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการเงื่อนไขที่กำหนดไว้
ในกระทรวง” สาระสำคัญของกฎหมายดังกล่าว ล้วนให้ความสำคัญกับสิทธิและโอกาสการเฝ้าระวัง
ดูแลช่วยเหลือเด็กและเยาวชนทุกคนให้เป็นคนดี คนเก่ง พร้อมทั้งจะเติบโตเป็นกำลังสำคัญของ
ประเทศ รวมทั้งเป้าหมายหลักของแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.
2560-2564) ที่เน้นคุณภาพการศึกษาของไทยให้ดีขึ้น คนไทยมีคุณธรรมจริยธรรม มีภูมิคุ้มกันต่อ
การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาประเทศในอนาคต กำลังคนได้รับการผลิตและพัฒนา เพื่อเสริมสร้าง
ศักยภาพการแข่งขันของประเทศ มีองค์ความรู้ เทคโนโลยี สนับสนุนการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน
คนไทยได้รับโอกาสในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 หมวด 1 มาตรา 6 กำหนดให้การจัดการ
อาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพต้องเป็นการจัดการศึกษาในदानวิชาชีพที่สอดคล้องกับ
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคน
ในदानวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี รวมทั้งเป็นการยกระดับการศึกษา
วิชาชีพให้สูงขึ้นเพื่อให้อุดมคดียุติกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยนำความรู้ในทางทฤษฎี
อันเป็นสากลและภูมิปัญญาไทยมาพัฒนาผู้รับการศึกษาให้มีสมรรถนะจนสามารถนำไปประกอบ
อาชีพในลักษณะปฏิบัติการหรือประกอบอาชีพโดยอิสระได้ และได้กำหนดมาตรฐานการอาชีวศึกษา
ให้เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพและมาตรฐานในการจัดการอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์
เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการส่งเสริม การกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกัน
คุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา ซึ่งสถานศึกษาอาชีวศึกษาจะต้องร่วมกันพัฒนาการอาชีวศึกษาและ
การฝึกอบรมวิชาชีพให้มีประสิทธิภาพตามเป้าหมาย โดยมุ่งเน้นที่ผู้เรียนหรือนักเรียนนักศึกษาเป็น
สำคัญ พัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียนให้มีความสมบูรณ์พร้อมอย่างเป็นองค์รวม ทั้งด้านร่างกาย
สติปัญญา ความรู้ ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนให้มีทักษะในการดำรงชีวิต จึงจำเป็น
ที่ทุกสถานศึกษาในฐานะหน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบในการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตผู้เรียนและแก้วิกฤติ
สังคม ซึ่งควรนำระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนมาประยุกต์ใช้และพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละ
สถานศึกษา

การขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาล นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ และนโยบาย เป้าหมาย
ยุทธศาสตร์ การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาสู่สากล พ.ศ. 2555-2569 คณะกรรมการการ
อาชีวศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในด้านการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพ
กำหนดเป้าหมายของการดำเนินงานโดยรักษาเป้าหมายผู้เรียนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ
การเพิ่มปริมาณผู้เรียนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ลดปัญหาการออกกลางคันโดย
วางเป้าหมายให้ลดลงร้อยละ 5 ด้วยการดูแลป้องกันนักเรียนนักศึกษาเป็นรายบุคคล ดังนั้นภารกิจ

ที่สำคัญ ที่สถาบันการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา ต้องนำไปปฏิบัติ และต้องร่วมกันพัฒนาระบบการบริหารจัดการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาสถานการณ์เด็กและเยาวชนไทย ของสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม (2550, หน้า 19) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552, หน้า 4) และสถาบันรามจิตติ (2549, หน้า 2-7) ได้วิเคราะห์สภาพปัญหาเด็กและเยาวชนไทยไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ การที่เด็กและเยาวชนรับเอาอารยธรรมตะวันตกมาปฏิบัติตาม ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทยอย่างรวดเร็ว เด็กและเยาวชนในปัจจุบันมีค่านิยมการบริโภคไม่เหมาะสม นิยมวัตถุ ชื่อของแบรนด์เนม ฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย เด็กมีปัญหา หนีเรียน ติดเกม การพนัน เสพเหล้า บุหรี่ ยาเสพติด ทะเลาะวิวาท มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตและการศึกษา นอกจากนี้ยังพบว่า เด็กและเยาวชนมีแนวโน้มการกระทำผิดในคดียาเสพติดเพิ่มขึ้น ร้อยละ 38.40 คดีเกี่ยวกับทรัพย์สินเพิ่มขึ้น ร้อยละ 10.20 คนในสังคมขาดคุณธรรม จริยธรรม ขาดวินัย ไม่เคารพกฎระเบียบสังคม เปลี่ยนไปเป็นสังคมบริโภคนิยมมากขึ้น คริวเรือนมีหนี้สินเพิ่มขึ้นกรณีกลุ่มคนที่มีรายได้น้อย ส่วนในด้าน การดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการเรียนนั้น จากข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของสำนักทดสอบทางการศึกษา (2553) ผลการทดสอบ O-NET ชั้น ป.6 ม.3 และ ม.6 ตั้งแต่ปีการศึกษา 2551 ถึง ปีการศึกษา 2553 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกวิชามีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 วิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์มีแนวโน้มลดต่ำลง สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552, หน้า 5) สรุปผลตามข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (2552-2561) พบว่า การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษาระดับขั้นพื้นฐานยังไม่ได้มาตรฐานถึงร้อยละ 65 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาเพิ่มขึ้น แต่มีสัดส่วนที่น้อยมาก สะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพมาตรฐานที่มีความจำเป็นต้องศึกษาสร้างความรู้ใหม่ๆ ออกมาช่วยกันพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทั้งในปัจจุบันและอนาคต

ตามสถานการณ์และสภาพปัญหาข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่านักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอาชีวศึกษาประสบกับปัญหาด้านการเรียน ปัญหาครอบครัว สุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม พฤติกรรมไม่เหมาะสม และปัญหาด้านความปลอดภัย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554, หน้า 5-7) วิเคราะห์ว่าปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลให้เด็กและเยาวชนประพฤติตนไม่เหมาะสมประกอบด้วยปัจจัยจากสภาพครอบครัว โรงเรียน เพื่อน ชุมชนและสังคม รวมทั้งปัจจัยที่เกิดจากตัวนักเรียนเอง สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาของการบริหารการศึกษา ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองและชุมชน แม้ว่าพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2547) กำหนดสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เช่น มาตรา 24 (6) การจัดการเรียนรู้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ มีการประสานร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง บุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพก็ตาม

การปฏิบัติก็ยังไม่บรรลุผลเท่าที่ควร ขณะเดียวกันสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาได้ปรับปรุงเกณฑ์และตัวชี้วัดในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่ 3 พ.ศ.2554-2558 ยกเลิกมาตรฐานที่ 12 เดิมที่กำหนดให้สถานศึกษามีการจัดและพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนที่เข้มแข็งและทั่วถึงจากเกณฑ์ตัวบ่งชี้ในรอบที่ 2 ออกไป ได้กำหนดเป็นตัวบ่งชี้พื้นฐานการพัฒนาผู้เรียนแทน ส่งผลให้การปฏิบัติงานของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนลดความสำคัญลงไป แม้ว่าจะกำหนดตัวบ่งชี้อื่นไว้ในกลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐานแล้วก็ตาม

ที่ผ่านมากระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้ปี พ.ศ. 2553-2554 เป็นปีแห่งการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนอย่างรอบด้าน เพื่อดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้ทันเวลา ถูกวิธี ร่วมกันสร้างเสริมทักษะชีวิตให้ผู้เรียน รวมทั้งให้คำปรึกษาอย่างทั่วถึง ตลอดถึงการดูแลช่วยเหลือและสงเคราะห์ผู้เรียนที่อยู่ในครอบครัวที่ประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ ครอบครัวที่ด้อยโอกาส หรืออยู่ในพื้นที่ทุรกันดาร โดยมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นองค์รวม พัฒนาระบบการเสริมสร้างความเข้มแข็ง และป้องกันไม่ให้เกิดปัญหากับผู้เรียนในวัยเรียน ในด้านต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจหรือภาวะทางสังคม รวมถึงการพัฒนาเครือข่าย ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรม และแก้ปัญหาพฤติกรรมทั้งของครูและบุคลากรทางการศึกษา และผู้เรียน โดยเฉพาะการเร่งแก้ปัญหา ยาเสพติดและเพศศึกษาในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ รณรงค์ให้ทุกฝ่ายปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพสามารถตรวจสอบได้ และส่งเสริมให้สถานศึกษาทำงานเป็นเครือข่ายกับสถาบันทางศาสนา ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554, หน้า 5) ซึ่งปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษา รวมทั้งรองผู้บริหารสถานศึกษาทุกฝ่าย ตระหนักถึงความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน และให้การสนับสนุนการดำเนินงานหรือร่วมกิจกรรมตามความเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ 2) ครูทุกคนและผู้เกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีความตระหนัก ในความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน มีเจตคติที่ดีต่อผู้เรียน และจะพัฒนาผู้เรียนในทุกด้าน 3) คณะกรรมการหรือคณะทำงานทุกคณะ ต้องมีการประสานงานอย่างใกล้ชิดและมีการประชุมในแต่ละคณะอย่างสม่ำเสมอตามที่กำหนด 4) ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักสำคัญในการดำเนินงาน โดยต้องได้รับความร่วมมือจากครูทุกคนในสถานศึกษารวมทั้งการสนับสนุนในเรื่องต่างๆ จากสถานศึกษา 5) การอบรมให้ความรู้และทักษะ รวมทั้งการเผยแพร่ข้อมูล ความรู้แก่ครูที่ปรึกษา หรือผู้เกี่ยวข้องในเรื่องที่เอื้อประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนเป็นสิ่งจำเป็น โดยเฉพาะเรื่องทักษะการปรึกษาเบื้องต้นและแนวทางการแก้ไขปัญหาต่างๆ ของผู้เรียน ซึ่งสถานศึกษาควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ (กรมสุขภาพจิต, 2553, หน้า 13-14)

วิทยาลัยเทคนิคตากซึ่งเป็นสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรอาชีวศึกษาทั้งในระดับประกาศนียบัตร

วิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ได้ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนมาอย่างต่อเนื่อง พบว่ามีสภาพปัญหาสอดคล้องและเหมือนกันกับปัญหาระดับชาติดังกล่าวข้างต้น อาทิเช่น ผู้เรียนขาดความสามารถในการควบคุมตนเอง ไม่กล้าแสดงออก ขาดทักษะในการปฏิเสศเพื่อน มีปัญหาด้านอารมณ์และจิตใจ และมีความเชื่อมั่นในตนเองต่ำ หากไม่มีระบบการป้องกัน ส่งเสริมหรือจัดการแก้ไข จะส่งผลที่ไม่พึงปรารถนาต่อตัวผู้เรียนและสังคมโดยรวมซึ่งวิทยาลัยได้พยายามดำเนินการบริหารจัดการเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพ เพื่อสนองนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา ที่มุ่งพัฒนาเพื่อให้ได้เป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพเป็นที่เชื่อถือและศรัทธาของชุมชน โดยได้นำกระบวนการ วิธีการ และเครื่องมือของระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนมาปฏิบัติ เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ แต่จากการดำเนินการที่ผ่านมาพบว่า ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่เกี่ยวข้องโดยตรงที่วิทยาลัยเทคนิคตาก ประสบปัญหา คือ การบริหารจัดการที่เกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ในวิทยาลัยเทคนิคตากยังไม่มีรูปแบบการบริหารอย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องศึกษาและพัฒนาแนวทางการบริหารในเรื่องดังกล่าวให้สามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากสภาพปัญหาและความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนหรือนักเรียนนักศึกษา ดังกล่าว โดยเฉพาะของวิทยาลัยเทคนิคตาก ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนารูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิคตาก เพื่อให้การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนในสถานศึกษา สามารถขับเคลื่อนไปตามนโยบาย สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของสถานศึกษา และช่วยแก้ปัญหาดังกล่าวข้างต้น ส่งผลต่อการเรียนรู้ การมีทักษะชีวิตที่ดีของผู้เรียน จะได้รับการส่งเสริมพัฒนาเต็มตามศักยภาพ ผู้วิจัยจึงสนใจและต้องการพัฒนารูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิคตาก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา อันจะเป็นประโยชน์ทั้งในการป้องกัน แก้ไขปัญหาในสถานศึกษา และส่งเสริมการพัฒนานักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และรักประเทศชาติ ท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามควบคู่ไปกับการมีคุณธรรม จะนำไปสู่การปรับปรุงวิธีการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิคตาก และสถานศึกษาอื่นในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สามารถนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปประยุกต์ใช้ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์หลัก

เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิคตาก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

วัตถุประสงค์เฉพาะ

1. เพื่อศึกษาความต้องการและแนวทางการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิคตาก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิคตาก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิคตาก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
4. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิคตาก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

1.3 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิคตาก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้กำหนดขอบเขตในการวิจัย ดังนี้

1.3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้เป็นกรอบในการศึกษาค้นคว้า ประกอบด้วย

เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการพัฒนารูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิคตาก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผู้วิจัยสังเคราะห์เนื้อหาจากการศึกษาหลักการ องค์ความรู้ และแนวคิด ทฤษฎี เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยรูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิคตาก โดยการสังเคราะห์จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ Warren B. Brown (1980); เอ็ดเวิร์ด เดมมิ่ง (Edward Deming, 1995); America Productivity and Quality Center: APQC (1996); รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2549, หน้า 13-14); สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551, หน้า 15-26) สนธิรักษ์ เทพเรณู (2552) ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา พ.ศ.2552 (2552); เนตร์พัฒนา ยาวีราช (2556, หน้า 300); สมคิด บางโม (2557, หน้า 235-236); มนิษฐา เขตบุญพร้อม (2557); ประชุม ปีมสกุล (2557); เลอพงษ์ วัชรมัย (2558); ปริญา ไชยสุรินทร์ (2558); สำนักติดตามและประเมินผลการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2559 หน้า 8) สรุปกรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิคตาก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย 1. จุดมุ่งหมายของรูปแบบ 2. คณะกรรมการระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน 3. ขอบข่ายงานระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ได้แก่ 1) งานศูนย์ข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล 2) งานคัดกรองผู้เรียน 3) งานป้องกัน แก้ไขช่วยเหลือผู้เรียน 4) งานพัฒนาและส่งเสริมผู้เรียน และ 5) งานด้านการส่งต่อ และ 4. กระบวนการ

บริหารระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ได้แก่ 1) การวางแผน 2) การปฏิบัติตามแผน 3) การประสานงาน 4) การประเมินผล และ 5) การปรับปรุงและพัฒนา

1.3.2 ขอบเขตด้านกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลมีดังต่อไปนี้

1.3.2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาความต้องการและแนวทางการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิคตาก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

1) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาความต้องการในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิคตาก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยใช้แบบสอบถาม ได้แก่ ครูผู้สอนของวิทยาลัยเทคนิคตาก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในปีการศึกษา 2559 จำนวน 68 คน

2) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาแนวทางการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิคตาก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน จำนวน 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1.3.2.2 ผู้ให้ข้อมูลเพื่อการสร้างรูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิคตาก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่ม เพื่อตรวจสอบรูปแบบ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการพัฒนารูปแบบ ด้านการบริหารสถานศึกษาและด้านการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนของสถานศึกษา รวมทั้งสิ้นจำนวน 9 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1.3.2.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้รูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิคตาก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

1) ประชากร ได้แก่ บุคลากรของวิทยาลัยเทคนิคตาก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในปีการศึกษา 2560 ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนจำนวน 78 คน และผู้เรียน จำนวน 2,383 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 67 คน และผู้เรียน จำนวน 573 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตาราง Krejcie & Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2554, หน้า 43)

1.3.2.4 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการประเมินรูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิคตาก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

1) ประชากร ได้แก่ บุคลากรของวิทยาลัยเทคนิคตาก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในปีการศึกษา 2560 ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 78 คน และผู้เรียน จำนวน 2,383 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 67 คน และผู้เรียน จำนวน 573 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตาราง Krejcie and Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2554, หน้า 43)

1.3.3 ขอบเขตด้านตัวแปร

1.3.3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิคตาก ด้วยรูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิคตาก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

1.3.3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

1) ความต้องการและแนวทางการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิคตาก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

2) ความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิคตาก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

3) ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีต่อรูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิคตาก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

4) ความคิดเห็นของผู้เรียนต่อการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิคตาก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

5) ผลการแก้ปัญหาในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาในระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิคตาก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

6) ความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีต่อรูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิคตาก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

7) ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิคตาก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

1.3.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ในปีการศึกษา 2559 - ปีการศึกษา 2560

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การดูแลช่วยเหลือผู้เรียน หมายถึง การส่งเสริมพัฒนา การเฝ้าระวังป้องกัน และ การแก้ปัญหาให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะการดำรงชีวิต และรอดพ้นจากวิกฤตทั้งปวงของวิทยาลัยเทคนิคตาก

2. ระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน หมายถึง กระบวนการบริหารการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือผู้เรียนอย่างเป็นระบบมีขั้นตอน โดยมีบุคลากรหลักในระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมดำเนินการดูแลผู้เรียนทั้งในและนอกสถานศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคตาก

3. รูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิคตาก สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา หมายถึง โครงสร้างความสัมพันธ์ขององค์ประกอบในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิคตาก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มี 4 องค์ประกอบดังนี้

3.1 จุดมุ่งหมายของรูปแบบ หมายถึง รูปแบบการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือผู้เรียน มีการทำงานเป็นขั้นตอนและมีความเป็นระบบ บุคลากรมีความตระหนักและให้ความสำคัญกับการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ผู้เรียนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึงและตรงตามสภาพปัญหา มีการจัดทำและพัฒนาเครื่องมือสำหรับการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้มีคุณภาพและเป็นปัจจุบัน ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุขและได้รับการส่งเสริมพัฒนาเต็มศักยภาพอย่างรอบด้าน ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทั้งด้านความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) พัฒนาความเก่ง (IQ) คุณธรรมจริยธรรม (MQ) และความมุ่งมั่นที่จะเอาชนะอุปสรรค (AQ) และ สถานศึกษา กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการทำงานร่วมกันในการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือผู้เรียน

3.2 คณะกรรมการระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน หมายถึง การแต่งตั้งคณะกรรมการระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนจากบุคลากรหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีคณะกรรมการบริหารและ คณะกรรมการดำเนินงานในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน เปิดโอกาสให้คณะกรรมการมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางและร่วมรับผิดชอบในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรและคณะกรรมการระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนมีผู้ปกครอง ชุมชน หรือองค์กรชุมชนเข้ามาร่วมเป็นกรรมการด้วย

3.3 ขอบข่ายงานระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน หมายถึง การส่งเสริมและให้ความสำคัญในการดำเนินงานจัดทำข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการแบ่งกลุ่มผู้เรียน จัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง มีการประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน การจัดกิจกรรมโฮมรูม (Homeroom) และการเยี่ยมบ้านผู้เรียน และสถานศึกษาดำเนินการแก้ปัญหาในเบื้องต้นก่อนหากไม่สามารถแก้ปัญหาได้จึงดำเนินการส่งต่อ

3.4 กระบวนการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน หมายถึง กระบวนการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนอย่างเป็นขั้นตอน มีการประชุมวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ และมีการติดตาม ประเมิน และปรับปรุงพัฒนางานอย่างครบวงจร

4. ความต้องการในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิคตาก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา หมายถึง สภาพความต้องการของครูที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิคตาก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

4.1 ด้านการรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล หมายถึง วิทยาลัยมีการวางแผนในการดำเนินงานเกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูลผู้เรียน กำหนดนโยบายการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่คณะกรรมการดำเนินงาน ในการรวบรวมข้อมูลผู้เรียน มีการจัดประชุมเพื่อทำความเข้าใจในการจัดเก็บข้อมูลผู้เรียน แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานในการรวบรวมข้อมูลผู้เรียน ครูดำเนินการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียนด้านความสามารถทางการเรียน ด้านความสามารถพิเศษ ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว ด้านสารเสพติด ด้านความปลอดภัยและด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ครูที่ปรึกษาศึกษาข้อมูลของผู้เรียนเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม เช่น การสังเกตพฤติกรรม การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน การศึกษาข้อมูลจากผลงานผู้เรียนจากเอกสารหลักฐานอื่นๆ ครูจัดทำระเบียบสะสม ทะเบียนประวัติของผู้เรียน ครูที่ปรึกษาสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม จัดทำเป็นข้อมูลสารสนเทศ ประชุมเพื่อสรุปปัญหาการดำเนินการรวบรวมข้อมูลผู้เรียนของครูที่ปรึกษา ตรวจสอบการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้เรียนของครูที่ปรึกษา ประเมินผลการเก็บข้อมูลผู้เรียนของครูที่ปรึกษา สรุปและรายงานผลการดำเนินการเก็บข้อมูลผู้เรียนของครูที่ปรึกษา นำปัญหาที่เกิดจากการดำเนินการรวบรวมข้อมูลผู้เรียนมาปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินการรวบรวมข้อมูลของผู้เรียนและนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลผู้เรียนเพื่อใช้เป็นสารสนเทศในการคัดกรองผู้เรียน

4.2 ด้านการคัดกรองผู้เรียน หมายถึง การกำหนดโครงสร้างการดำเนินการคัดกรองผู้เรียน การพิจารณาและแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานในการคัดกรองผู้เรียนมีความเหมาะสม กำหนดแผนงาน โครงการปฏิบัติงานตามแผนงานและจัดทำคู่มือปฏิบัติงานการคัดกรองผู้เรียน จัดประชุมเพื่อทำความเข้าใจให้คณะกรรมการดำเนินงานในการคัดกรองผู้เรียน ครูที่ปรึกษาวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียน จากระเบียบสะสม แบบประเมินพฤติกรรม (SDQ) และแหล่งข้อมูลอื่นๆ ครูที่ปรึกษาดำเนินการคัดกรองผู้เรียน ตามเกณฑ์การคัดกรอง คือกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาจากข้อมูลผู้เรียน ครูที่ปรึกษาบันทึกหลักฐานการคัดกรองผู้เรียนทุกขั้นตอนลงในแบบบันทึกการคัดกรองผู้เรียน ครูที่ปรึกษาสรุปผลการจำแนกการคัดกรองผู้เรียนจากระเบียบสะสมและข้อมูลของผู้เรียน ประชุมเพื่อสรุปปัญหาในการดำเนินงานเกี่ยวกับการคัดกรองผู้เรียนของครูที่ปรึกษา ตรวจสอบผลการดำเนินงานการคัดกรองผู้เรียนของครูที่ปรึกษา มีการประเมินผลการคัดกรองผู้เรียนของครูที่ปรึกษา

มีการสรุปและการรายงานผลการคัดกรองผู้เรียนของครูที่ปรึกษา นำปัญหาที่เกิดจากการดำเนินงานเกี่ยวกับการคัดกรองผู้เรียนของครูที่ปรึกษามาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะจากการประชุมเพื่อแก้ไข ปัญหาผู้เรียน และนำข้อมูลที่ได้จากการคัดกรองผู้เรียนมาจัดทำสารสนเทศ เพื่อนำไปใช้ในการวางแผน การแก้ไขปัญหาผู้เรียน

4.3 ด้านการพัฒนาและส่งเสริมผู้เรียน หมายถึง การกำหนดโครงสร้างการดำเนินงาน การพัฒนาและส่งเสริมผู้เรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มปัญหา พิจารณาและแต่งตั้งคณะกรรมการ รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมการพัฒนาและส่งเสริมผู้เรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา กำหนดแผนงาน โครงการ ปฏิทินปฏิบัติงานตามแผนและจัดทำคู่มือปฏิบัติงานการพัฒนาและส่งเสริม ผู้เรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา จัดประชุมคณะกรรมการผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรม การพัฒนาและส่งเสริมผู้เรียนเพื่อทำความเข้าใจในการดำเนินงานการพัฒนาและส่งเสริมผู้เรียน กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา มีแผนการสร้างความสำเร็จในการพัฒนาและส่งเสริมผู้เรียน กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาให้กับผู้ปกครอง ทำความเข้าใจให้กับครูที่ปรึกษาในดำเนินงาน ตามแผนงาน โครงการจัดกิจกรรมการพัฒนาและส่งเสริมผู้เรียน ครูที่ปรึกษาดำเนินงานการจัด กิจกรรมการพัฒนาและส่งเสริมผู้เรียนสอดคล้องกับผลการคัดกรองผู้เรียน จัดกิจกรรมโฮมรูมอย่าง ต่อเนื่อง ครูที่ปรึกษาจัดกิจกรรมและจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา ของผู้เรียน จัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนเพื่อร่วมกันวางแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมผู้เรียน กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา ภาคเรียนละ 1 ครั้ง ประชุมเพื่อสรุปปัญหาในการดำเนินงาน เกี่ยวกับการพัฒนาและส่งเสริมผู้เรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา ตรวจสอบผลการพัฒนา และส่งเสริมผู้เรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาประเมินผลการจัดกิจกรรมโฮมรูมเพื่อพัฒนา และส่งเสริมผู้เรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา มีการรายงานผลการจัดการเรียนรู้ การพัฒนา และส่งเสริมกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา สรุปผลการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนในการ พัฒนาและส่งเสริมผู้เรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา นำปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติงาน การพัฒนาและส่งเสริมผู้เรียนมาปรับปรุงพัฒนา ติดตามพฤติกรรมผู้เรียนจากการพัฒนาและส่งเสริม ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ปรับปรุงการทำงานของครูที่ปรึกษา ในการจัดกิจกรรมการพัฒนาและส่งเสริม ผู้เรียน ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาของผู้เรียน และมีการปรับแผนการสร้าง ความร่วมมือระหว่าง วิทยาลัยกับผู้ปกครอง

4.4 ด้านการป้องกัน แก้ไข ช่วยเหลือผู้เรียน หมายถึง การกำหนดโครงสร้างการ ดำเนินงานการป้องกัน แก้ไข ช่วยเหลือผู้เรียน คัดสรรและแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบจัด กิจกรรม การป้องกัน แก้ไข ช่วยเหลือผู้เรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา กำหนดแผนงาน โครงการ ปฏิทินปฏิบัติงานตามแผนและจัดทำคู่มือปฏิบัติงานการป้องกัน แก้ไข ช่วยเหลือผู้เรียนกลุ่มเสี่ยงและ กลุ่มมีปัญหา จัดประชุมเพื่อทำความเข้าใจในการดำเนินงานการป้องกัน แก้ไข ช่วยเหลือผู้เรียนกลุ่ม

เสียงและกลุ่มมีปัญหา ครูที่ปรึกษาให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่ ผู้เรียนที่รับผิดชอบ ครูที่ปรึกษาและผู้ปกครองประชุมร่วมกันเพื่อวางแผนงานในการป้องกัน แก้ไข ช่วยเหลือผู้เรียน ครูที่ปรึกษาประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ เพื่อจัดกิจกรรม เช่น กิจกรรมในห้องเรียน กิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมซ่อมเสริม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครอง ครูที่ปรึกษาจัดกิจกรรมเพื่อป้องกัน แก้ไข ช่วยเหลือผู้เรียนที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาของผู้เรียน ครูที่ปรึกษาดูแลช่วยเหลือผู้เรียนและสรุปรายงานเพื่อนำข้อมูลที่ได้ใช้ในการส่งต่อ มีประชุมเพื่อสรุปปัญหาการดำเนินงานเกี่ยวกับการป้องกัน แก้ไข ช่วยเหลือผู้เรียน มีการตรวจสอบผลการดำเนินงานการป้องกัน แก้ไข ช่วยเหลือผู้เรียนของครูที่ปรึกษา มีการนิเทศกำกับติดตามการดำเนินการป้องกันแก้ไขและช่วยเหลือผู้เรียน สรุปรายงานผลการป้องกัน แก้ไข ช่วยเหลือผู้เรียนของครูที่ปรึกษา นำปัญหาที่เกิดจากการจัดกิจกรรมการป้องกัน แก้ไข ช่วยเหลือผู้เรียนมาปรับปรุงโครงสร้างในการดำเนินการป้องกันและช่วยเหลือผู้เรียน นำข้อมูลที่ได้จากการจัดกิจกรรมไปกำหนดแผนการพัฒนากิจกรรมการป้องกัน แก้ไข ช่วยเหลือผู้เรียนให้เหมาะสมกับสภาพของผู้เรียน นำผลที่ได้จากการนิเทศกำกับติดตามมาปรับปรุงกระบวนการดำเนินการป้องกัน แก้ไข ช่วยเหลือผู้เรียนและนำผลที่ได้จากการแก้ไขปัญหามาปรับปรุงแผนงาน โครงการ การป้องกัน แก้ไข ช่วยเหลือผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ

4.5 ด้านการส่งต่อ หมายถึง การกำหนดนโยบาย แผนการดำเนินงาน วัตถุประสงค์ การดำเนินการส่งต่อผู้เรียนที่ชัดเจน กำหนดโครงสร้างการบริหารงานการส่งต่อผู้เรียนทั้งภายในและภายนอกวิทยาลัย แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการส่งต่อผู้เรียนทั้งภายในและภายนอกวิทยาลัย จัดประชุมเพื่อสร้างความร่วมมือในการดำเนินการส่งต่อผู้เรียน มีการจัดตั้งเครือข่ายการส่งต่อผู้เรียนภายนอกวิทยาลัย จัดประชุมทำความเข้าใจกับครูถึงความจำเป็นที่ต้องส่งต่อผู้เรียน ครูที่ปรึกษาทำการศึกษาโครงสร้างการบริหารงานการส่งต่อผู้เรียนทั้งภายในและภายนอกวิทยาลัย ครูที่ปรึกษาสรุปข้อมูลผู้เรียนและวิธีการช่วยเหลือที่ผ่านมาลงในแบบบันทึกการส่งต่อของผู้เรียน ครูที่ปรึกษาดำเนินการส่งต่อผู้เรียนโดยมีการนัดหมายสถานที่ วัน เวลา ให้ผู้เชี่ยวชาญภายนอกดำเนินการประสานงานกับเครือข่ายในการส่งต่อผู้เรียนที่ยากต่อการช่วยเหลือของครูและติดตามผลการช่วยเหลืออย่างสม่ำเสมอ ครูแนะแนวและผู้เกี่ยวข้องให้คำปรึกษาช่วยเหลือผู้เรียนกรณีพฤติกรรมดีขึ้นให้ส่งกลับครูที่ปรึกษาที่รับผิดชอบให้ดูแลช่วยเหลือ ประชุมเพื่อสรุปปัญหาในการดำเนินงานเกี่ยวกับการส่งต่อผู้เรียนของครูที่ปรึกษาหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ตรวจสอบผลการดำเนินงานของครูที่ปรึกษาในการส่งต่อผู้เรียนที่ต้องให้ความช่วยเหลือ มีการจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินการส่งต่อผู้เรียนที่ต้องให้ความช่วยเหลือ ติดตามผลการดำเนินการส่งต่อผู้เรียนที่ยากต่อการช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญภายนอก นำผลสรุปข้อปัญหาต่างๆ ที่ได้จากการดำเนินงานไปปรับปรุงนโยบาย เพื่อพัฒนาการดำเนินการส่งต่อผู้เรียน นำผลการประเมินคุณภาพการส่งต่อผู้เรียนมาปรับปรุงประสิทธิภาพ

การดำเนินงานการส่งต่อผู้เรียนทั้งภายในและภายนอกวิทยาลัยและนำปัญหาที่ได้จากการรายงานมาปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงานการส่งต่อผู้เรียน

5. แนวทางการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิคตาก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา หมายถึง วิธีดำเนินการหรือวิธีการปฏิบัติทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิคตาก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่จะทำให้การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนบรรลุผลสำเร็จ ซึ่งประกอบด้วยประเด็นแนวทางการบริหาร ได้แก่ 1) ด้านจุดมุ่งหมายของการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน 2) ด้านคณะกรรมการระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน 3) ด้านขอบข่ายงานระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน และ 4) ด้านกระบวนการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน

6. ความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิคตาก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา หมายถึง ความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิคตาก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ใน 5 ด้าน คือ 1) ด้านงานศูนย์ข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านงานคัดกรองผู้เรียน 3) ด้านงานป้องกัน แก้ไข ช่วยเหลือผู้เรียน 4) ด้านงานพัฒนาและส่งเสริมผู้เรียน และ 5) ด้านงานด้านการส่งต่อ

7. การประเมินรูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิคตาก หมายถึง การประเมินรูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิคตาก ใน 2 ส่วน คือ 1) การแก้ปัญหาในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาในระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ในปีการศึกษา 2560 และ 2) การประเมินความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิคตากที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย

7.1 การแก้ปัญหาในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาในระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน วิทยาลัยเทคนิคตาก หมายถึง การแก้ปัญหาผู้เรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาที่จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยงตามเกณฑ์การคัดกรองของวิทยาลัยต้องให้การป้องกันหรือแก้ไขปัญหามาตามแต่กรณี และต้องช่วยเหลือแก้ปัญหาโดยเร่งด่วน เช่น ปัญหาการขาดเรียนบ่อย ปัญหาการเรียนสาย ปัญหาการทะเลาะวิวาท ปัญหาขาดทุนทรัพย์ในการเรียน ปัญหาท้องก่อนวัยอันควร ปัญหาการติดเกมส์ อินเทอร์เน็ต และปัญหาการใช้สารเสพติดหรือด้านอื่นๆ ของวิทยาลัยเทคนิคตาก

7.2 ความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน หมายถึง ความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ที่มีต่อรูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิคตาก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาใน 4 ด้าน ประกอบด้วย

1) ด้านจุดมุ่งหมายของรูปแบบ 2) ด้านคณะกรรมการระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน 3) ด้านขอบข่ายงานระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน และ 4) ด้านกระบวนการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน

7.3 ความพึงพอใจของผู้เรียน หมายถึง ความพึงพอใจที่มีต่อการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิคตาก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ใน 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านงานศูนย์ข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านงานคัดกรองผู้เรียน 3) ด้านงานป้องกัน แก้ไข ช่วยเหลือผู้เรียน 4) ด้านงานพัฒนาและส่งเสริมผู้เรียน และ 5) ด้านงานด้านการส่งต่อ

8. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการ และรองผู้อำนวยการวิทยาลัยวิทยาลัยเทคนิคตาก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ในปีการศึกษา 2560

9. ครูผู้สอน หมายถึง ข้าราชการครู ครูผู้ช่วย ครูพิเศษสอน และพนักงานราชการ (ครู) ในวิทยาลัยเทคนิคตาก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ในปีการศึกษา 2560

10. ผู้เรียน หมายถึง ผู้ที่ขึ้นทะเบียนเป็นนักเรียนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) นักศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ทั้งระบบปกติ และระบบทวิภาคีของวิทยาลัยเทคนิคตาก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในปีการศึกษา 2560

1.5 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพและแนวทางการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิค สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนวิทยาลัยเทคนิคตาก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

2. ได้รูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิคตาก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อให้ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องขนานนำผลการวิจัยไปพัฒนาการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้เหมาะสมและมีประสิทธิผล

3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ได้แนวทางในการกำหนดนโยบายและแผนงานในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้เป็นระบบอย่างมีประสิทธิภาพ

4. ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สามารถนำรูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิคตาก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ไปประยุกต์ใช้ในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนในสถานศึกษา